

RÅDET FÖR FUNKTIONSHINDERFRÅGOR

Sammanträdesdatum	2016-11-10, kl. 17.00-18.30
Plats	Älvsjö förvaltningshus Älvsjö stationsgata 21
<u>Närvarande</u>	
Ordförande	Helena Lanzer-Sillén, § 8,11
Ordförande	Håkan Jarmar, § 1-6,7,9,10
Ledamöter	Håkan Jarmar, § 8,11 Lotta Rosenström Margareta Åsén Johansson
Förhinder	Mikael Erdefelt
Tjänstemän	Carin Berg, sekreterare Eva Frykler, verksamhetsområdeschef
Paragrafer	§ 1 - 11
Dag för justering	2016-11-11
Protokollet delges	Stadsdelsnämnd och förvaltning Rådet för funktionshinderfrågor Funktionshinderombudsmannen HSO Stockholms stad SRF Stockholm

.....
Håkan Jarmar
Ordförande, § 1-6,7,9,10

.....
Helena Lanzer-Sillén
Ordförande § 8 och 11

.....
Lotta Rosenström
Ledamot

.....

Carin Berg
Sekreterare

§ 1**Val av justerare och tid för justering**

Håkan Jarmar utsågs till ordförande för § 1-6,7,9,10 och Helena Lanzer Sillén för § 8 och 11. Lotta Rosenström utsågs att tillsammans med ordföranden justera protokollet. Protokollet justeras fredag 11 november.

§ 2**Anmälan av föregående protokoll**

Anmäldes att protokoll 2016-10-13 justerats den 14 oktober.

§ 3**Anmälan av inkomna handlingar**

- Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, protokoll 2016-10-24

Genomgång av ärenden till stadsdelsnämnden 2016-11-17, § 4-10

§ 4**Upprustning av Lerkrogsparken**

Lerkrogsparken, som ligger nära Älvsjö centrum, är i behov av upprustning och belysning. Syftet är att skapa en vacker och trygg stadspark. Under 2015-16 har stadsdelsförvaltningen genomfört en dialog med älvsjöborna om utformningen av parken. Sammanlagt lämnades ett hundratal skriftliga och muntliga synpunkter in. De flesta önskemål har på något sätt beaktats vid utformningen av förslaget. Det som inte tagits med har framför handlat om olika funktioner som finns i närliggande parker och som inte får plats här.

Kostnaden för upprustningen beräknas av stadsdelsförvaltningen till 5,7 mnkr varav 5,0 mnkr har sökts som parkinvesteringsmedel och 0,7 mnkr har sökts som tillgänglighetsmedel.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-10-24.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet har tagit del av ärendet.

§ 5

Sammanträdestider för stadsdelsnämnden 2017

Kommunstyrelsen beslutar om tidsplan för nämndernas arbete med bokslut och verksamhetsberättelse, budgetarbete, verksamhetsplaner och uppföljningar. Förvaltningen har upprättat ett förslag till sammanträdestider för 2017 utifrån den tidsplan som kommunstyrelsen fastställt.

Det har framkommit att S:t Eriksmiddagen äger rum den 17 eller 18 maj, då såväl stadsdelsdirektören som stadsdelsnämndens ordförande medverkar. Majsammanträdet föreslås därför ligga på en tisdag.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-10-13.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet sammanträder som regel en vecka för nämndens sammanträde. Tiderna fastställs vid nästa sammanträde.

§ 6

Remiss om program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder med flera för yttrande.

Programmet syftar till att motverka att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck uppkommer och att det upptäcks om det sker. Syftet är också att samordna det stöd och skydd som ges till våldsutsatta personer och barn som har upplevts våld samt att våldsutövare förändrar sitt beteende. Programmet omfattar stadens alla nämnder och bolag. Det har ett övergripande mål/vision, fem långsiktiga mål samt därtill hörande delmål.

Förvaltningen ställer sig positiv till det föreslagna programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020. Med programmet får förvaltningen en tydlig utgångspunkt för sitt förebyggande arbete. Förvaltningen menar också att det är angeläget att

personer som söker stöd och insatser får en likvärdig handläggning i hela staden.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-09-16.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet har tagit del av ärendet och vill för sin del hänvisa till och ställa sig bakom det yttrande som avlämnats av kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor den 24 oktober. Rådet vill även peka på behovet att uppmärksamma funktionsnedsatta barn som är en särskilt utsatt grupp i detta sammanhang.

§ 7

Remiss om grönare Stockholm – förslag till nya riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden

Grönare Stockholm innehåller riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. Förvaltningen påpekar att det inte framgår om detta dokument ska ersätta till exempel *Den gröna promenadstaden*. Förvaltningen anser att förslaget om en strategisk samordningsgrupp som ska ledas av stadsträdgårdsmästaren är bra. Men det behöver tydliggöras hur målkonflikter mellan förvaltningarna ska hanteras inom den gruppen. Därutöver framhåller förvaltningen att driftbudgeten för parksköteln begränsar möjligheterna att följa riktlinjerna. Förvaltningen efterlyser också riktlinjer för grönkompensation vid exploateringar samt ett uppdrag till någon av fackförvaltningarna att driva frågan om olovligt ianspråktagen parkmark.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-10-26.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet har tagit del av ärendet.

§ 8

Remiss gällande översyn av hastighetsgränser i Södermalm, Älvsjö, Norrmalm och Östermalm

Trafikkontoret arbetar sedan 2012 med en översyn av hastighetsgränserna på stadens huvudgator. En hastighetsöversyn har stor betydelse för trafiksäkerhet,

trygghet, miljö, tillgänglighet och stadskaraktär. Hastighetsplaner tas fram för olika delar av staden och i denna etapp ingår Älvsjö stadsdelsområde. Förslaget innehåller både höjningar och sänkningar.

Förvaltningen anser att det är positivt att hastighetssänkningar föreslås på Älvsjövägen och genom Älvsjö centrum. På övriga huvudgator föreslås att dagens blandning av 50 och 30 km/h ändras till genomgående 40 km/h. Förvaltningen håller med om att det blir tydligare för bilisterna med en enhetlig hastighet, men har svårt att ta ställning till de höjningar det innebär vid skolor till exempel, utan en analys av vilka konsekvenserna kan bli för trafiksäkerheten för framför allt barn.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-10-28.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet har tagit del av ärendet och instämmer i förvaltningens yttrande med ett tillägg enligt följande: det är angeläget att på Långbrodalsvägen bibehålla hastighetsgräns på 30-km/tim på den sträcka som har det idag, då stället är olycksdrabbat med dålig sikt.

§ 9

Ekonomisk månadsrapport för oktober månad

Älvsjö prognostiserar per oktober 2016 totalt ett resultat efter resultatdispositioner som är i balans med budget. Underskott prognostiseras främst för äldreomsorgen. Överskott prognostiseras för administrationen, individ- och familjeomsorgen och ekonomiskt bistånd. Nollprognosen förutsätter att volymerna inom myndighetsenheterna inte ökar de sista månaderna och att nämnden får full kostnadstäckning för ensamkommande flyktingbarn 2016.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-11-10.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet har tagit del av ärendet.

§ 10

Redovisning av ej verkställda beslut till IVO kvartal 3/ 2016

Enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska kommunen varje kvartal redovisa till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) de beslut om bistånd eller insats som inte har kunnat verkställas inom tre månader från datum för gynnande beslut. Kommunen ska på motsvarande sätt rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt.

För kvartal 3/ 2016 har förvaltningen rapporterat två ärenden inom äldreomsorgen och tre beslut inom LSS-området som inte har verkställts inom denna tid. Under kvartalet har tre LSS-ärenden rapporterats som verkställda.

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2016-10-12.

Rådet för funktionshinderfrågor

Rådet har tagit del av ärendet.

§ 11

Övriga frågor

Trygghetsvandring

Rådet är inbjudet att med två representanter delta i trygghetsvandring som genomförs tisdag 15 november, kl. 16-17.15. Rådet anmäler Lotta Rosenström.

Verksamhetsplanering 2017

Ordföranden Helena Lanzer-Sillén deltog i nämndens planeringsdag den 9 november. Rådet finner det angeläget att upprätta en verksamhetsplan utifrån programmet för delaktighet. Nämndens verksamhetsplan för 2017 fastställs den 15 december och ett förslag ska vara klart den 24 november. Eva Frykler redogjorde för de aktiviteter som man överväger att ta med och välkomnar ytterligare förslag i ärendet.

ANGÅENDE FÖRSLAG TILL STOCKHOLMS STADS PROGRAM MOT VÅLD I NÄRA RELATIONER OCH HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK 2017-2020

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor har tagit del av remissen. Ärendet upp-
märksammar en rad angelägna frågeställningar och områden.

Rådet anser att det är mycket positivt att staden aktivt lyfter frågan om våld i nära relationer
och lägger fram konkreta förslag till åtgärder på olika nivåer. Våld i nära relationer är inte ba-
ra ett socialt problem. Det leder även till ohälsa – psykisk liksom somatisk – och kan få exem-
pelvis ekonomiska konsekvenser för den som är utsatt. Även andra personer, såsom barn
och övriga närstående, liksom våldsutövaren själv, påverkas negativt på olika sätt.

Rådet för funktionshinderfrågor vill särskilt lyfta fram funktionshindersperspektivet. I inled-
ningen nämns prioriterade grupper och fokusområden, exempelvis hedersrelaterat våld
samt HBTQ-personer. Personer med funktionsnedsättning omnämns dock inte, trots att det
är väl känt att denna grupp är utsatt för våld eller hot om våld i betydligt högre utsträckning
än genomsnittet av befolkningen.

I stadens rapport Trygghet i Stockholm år 2014, som baseras på stadens trygghetsmätning,
fanns inte variabeln funktionsnedsättning redovisad. HSO Stockholms stad begärde därför
en särskild redovisning för variabeln funktionsnedsättning, vilken staden sammanställde. I
likhet med den tidigare mätningen framkom att personer med funktionsnedsättning känner
större oro för att bli utsatta för misshandel, hot, rån och trakasserier jämfört med befolk-
ningen i övrigt. För män och kvinnor med funktionsnedsättning är det dubbelt så många (4
procent mot 2 procent) som varit utsatta för våld i nära relationer. För kvinnor med funkti-
onsnedsättning ser det än mer alarmerande ut. 5,3 procent av kvinnorna med funktionsned-
sättning jämfört med 2,1 procent av kvinnorna i övrigt, uppger att de varit utsatta för våld i
nära relationer.

I funktionshindersombudsmannens årsrapport 2015 står bl.a. följande om Trygghetsmät-
ningen:

I likhet med den tidigare mätningen framkom att personer med funktionsnedsättning uppger
att de känner större oro för att bli utsatta för misshandel, hot, rån och trakasserier jämfört
med befolkningen övrigt. Personer med funktionsnedsättning har även blivit mer utsatta för
brott i jämförelse med övrig befolkning. Misshandel av personer med funktionsnedsättning
förekom i samma utsträckning som hos övriga medborgare i staden som helhet, men det
fanns variationer mellan stadsdelarna. Enligt polisen har både antalet brott och rån mot äld-
re/personer med funktionsnedsättning ökat sedan 2011 i Stockholms län.

Rådet noterar att man i förslaget på flera håll särskilt lyfter fram personer med någon form
av funktionsnedsättning, vilket givetvis är positivt. Vi anser dock med hänvisning till Trygghet
i Stockholm år 2014, att denna grupp borde vara prioriterad och särskilt omnämnas redan i
inledningen. Även äldre borde utgöra en särskild och explicit noterad målgrupp.

I ärendet återfinns definitioner av centrala begrepp. Det är utmärkt att texten på ett tydligt
sätt markerar att våldet kan ta sig många olika uttryck. Det ligger nära till hands att förknip-
pa våld i nära relationer till endast aktivt våld, liksom att betona det fysiska våldet. Men våld
innebär allt som skadar, smärftar, skrämmer eller kränker offret. Det kan – utöver direkta fy-
siska eller psykiska övergrepp - även handla om materiella och ekonomiska faktorer, eller om
passiva övergrepp såsom försummelse eller att förhindra att den utsatta personen får vitala

behov tillgodosedda. Endast vetskapen om att våldet kan komma att upprepas, är en form av psykiskt våld i sig.

Rådet noterar även att staden avser att arbeta preventivt på olika nivåer; primär-, sekundär- respektive tertiärpreventivt. Det handlar om upplysning och attitydförändringar för att förebygga våldshandlingar, om insatser när våldet redan ägt rum, liksom om stöd till bearbetning av trauman etcetera. Även den som är vållande kan behöva insatser i syfte att förebygga att våldet upprepas på kortare eller längre sikt.

I det preventiva arbetet måste fler personer erbjudas ökad kunskap om ämnet. Om fler personer får ökad kompetens finns anledning att tro att fler kommer att upptäcka signaler om våld i nära relationer. Man bör dock komma ihåg att denna typ av anmälning eller misstänksamhet kan inverka på en persons rätt till familj- och privatliv och inskränka en persons grundläggande rättigheter till integritet. Det är därför viktigt att denna typ av frågeställningar finns reglerad och kompletterad med interna riktlinjer, så att den som har misstankar, utan att bryta någon form av sekretess, kan få stöttning att hantera situationen utan att man inskränker oskyldiga människors rättigheter mer än nödvändigt.

Våld mot personer med funktionsnedsättning är ofta direkt eller indirekt riktat mot själva funktionsnedsättningen. Utövaren "slår där det gör mest ont". Vidare är den som har en funktionsnedsättning ofta i en extra känslig beroendesituation gentemot den som utövar våldet och det kan därför vara svårare för dessa individer att komma loss från sin situation. Våldet kan därmed komma att pågå över längre tid, då den utsatte ofta har ett mycket litet nätverk och möjligheter att själv söka stöd och hjälp. En ytterligare faktor som kan påverka den enskildes uppfattning/medvetenhet om våld i någon form förekommer, är personliga förutsättningar att uppfatta detta, eller om man sedan tidig barndom eller under lång tid varit särbehandlad och utsatt för kränkande behandling.

Vi konstaterar även att definitionen av närstående enligt remissen skulle kunna inkludera personal som jobbar med personer med funktionsnedsättningar, då den som är brukare har en beroendeställning till denna. Det bör förtydligas om vad som gäller för situationer där en person i beroendeställning utsätts för våld eller hot om våld. Vart ska den enskilde eller annan personal vända sig om de se ser missförhållanden?

I rapporten framhålls att mörkertalet är betydande då det gäller våld i nära relationer. Det är sannolikt att andelen fall som uppmärksammas, anmäls eller blir föremål för insatser, är ännu lägre då det gäller våld och övergrepp mot personer med funktionsnedsättning.

En anledning till att särskilt lyfta de funktionsnedsatta såsom grupp i detta sammanhang, är att en del, då främst personer med vissa former av psykiska funktionsnedsättningar alternativt kommunikationssvårigheter orsakade av t ex en språkstörning, har svårare att förmedla vad som hänt och ibland har svårt att få adekvat stöd av sin omgivning och/eller hos rättsväsendet¹. Personer med funktionsnedsättning har alltså även när de själva anmäler brott svårare att få stöd.

Vi vill också särskilt påtala vikten av könsneutrala formuleringar vad gäller problembilden. Det är viktigt för att brottsoffer som inte passar in i någon mall ska känna sig onödigt ifrågasatt.

¹ Se tex <http://www.brottsoffermyndigheten.se/nyheter/samre-rattstrygghet-for-barn-med-funktionsnedsattning>

Äldre är en grupp som lätt glöms bort då man talar om våld i nära relationer. Äldre är, liksom personer med någon form av funktionsnedsättning, inte sällan i ett starkt beroendeförhållande till våldsutövaren. Det kan handla om närstående personer men även om exempelvis personer som skall utföra vård eller stödinsatser.

Den som har blivit utsatt för våld kan behöva någon form av tillfälligt eller mer långvarigt skyddat boende. Rådet vill betona att sådana boenden skall vara tillgängliga för alla personer med någon form av funktionsnedsättning.

Slutligen vill vi peka på att i Stadens budget för 2016 står bl a att utsattheten för våld i nära relationer för personer med funktionsnedsättning behöver uppmärksammas tydligare.

Med hänvisning till ovanstående och till den diskussion som fördes vid rådets sammankomst 2016-10-24, vill vi sammanfattningsvis framföra följande:

- Med hänvisning till stadens rapport "Trygghet i Stockholm år 2014", borde gruppen personer med funktionsnedsättning vara prioriterad och särskilt omnämnas redan i inledningen. Även äldre borde utgöra en särskild och explicit noterad målgrupp.
- Redan i samband med nyanställning och introduktion på arbetsplatser, liksom vid olika fortbildnings- och informationsinsatser skall funktionshindrades särskilda utsatthet uppmärksammas
- Alla personalgrupper ska informeras om hur man tidigt kan upptäcka om våld förekommer och vikten av att uppmärksamma detta, med respekt för den personliga integriteten.
- Funktionshindrade utgör, som ovan påvisats, en särskilt utsatt grupp när det gäller våld i nära relationer (inkl. beroendeförhållanden till olika personalgrupper). Vi anser därför att våld mot personer med funktionsnedsättning – i likhet med vad som föreslås vad gäller hedersrelaterat våld - skall redovisas i ett särskilt avsnitt.

För kommunstyrelsens funktionshinderråd

Lena Huss
tf ordförande

Anna Quarnström
ledamot

Jan Delvert
ledamot